

Prezentarea teritoriului și a populației acoperite - analiza diagnostic

Teritoriul parteneriatului "Grupul Local de Acțiune Delta Dunării" are în componență 7 unități administrativ-teritoriale: orașul Sulina și 6 comune: **Nufăru, Beștepe, Mahmudia, Murighiol, Valea Nucarilor, Sfântu Gheorghe**, fiind situat în județul Tulcea, Regiunea de Dezvoltare Sud-Est și în teritoriul acoperit de ADI ITI Delta Dunării. Suprafața totală a teritoriului acoperit de GAL Delta Dunării este de 2.070,16 km², o bună parte din acest teritoriu fiind reprezentat de zone lagunare, mlaștini, bălți, cu o densitate a populației foarte scăzută, în Delta Dunării. De fapt, întregul teritoriu al GAL-ului se află în rezervația Biosferei Delta Dunării (un teritoriu unic, cu caracteristici foarte speciale: populație rară și izolată, specializare economică și vulnerabilitate, accesul limitat la servicii, etc)¹.

La est teritoriul se învecinează cu Marea Neagră și zona de vărsare a Dunării în mare (Brațul Sulina și Sfântu Gheorghe), la sud cu Lacul Razelm și teritoriul administrativ al comunelor Sarichioi și Jurilovca, la vest cu municipiul Tulcea și comunele Mihail Kogălniceanu, Zebil și orașul Babadag, iar la nord cu zona de delta din partea dreapta a Brațului Sulina al Dunării și comuna Crișan. Localitățile sunt concentrate de-a lungul Brațului Sfântu Gheorghe (Nufăru, Beștepe, Mahmudia, Murighiol), pe malul lacului Razim (Valea Nucarilor) și în zona de vărsare a Dunării în mare (Sulina, Sfântu Gheorghe).

Zona este relativ izolată, datorită faptului că se găsește la extremitatea estică a României iar accesul se face numai din partea de vest și sud a teritoriului. Accesul este posibil pe drumul european E87 Constanța-Tulcea, pe drumul național DN70 București-Ploiești-Buzău-Brăila -Tulcea și pe E71 Iași-Galați-Brăila-Tulcea. Pe calea ferată se poate ajunge de la Medgidia: București - Cernavodă - Medgidia - Tulcea, pe conexiuni neoptimizate. Pe cale aeriană, pe aeroportul „Delta Dunării” (comuna Mihail Kogălniceanu). În ceea ce privește orașul Sulina și comuna Sfântu Gheorghe, accesul se realizează deosebit de greu, doar pe calea apei. În ansamblu, infrastructura de acces precară a teritoriului reprezintă un punct slab.

Relieful teritoriului este reprezentat printr-o succesiune de câmpii litorale continuate spre zona continentală a Marii Negre. În cadrul câmpiei litorale se disting două forme de relief care dau nota specifică zonei: grindurile și câmpurile. Spre vest, relieful urcă domol spre cel 2 podișuri dobrogene până la înălțimi cuprinse între 100 și 170 de metri. În zona acoperită de GAL Delta Dunării întregul Braț Sfântu Gheorghe al Dunării și o bună parte a brațului Sulina. Teritoriul conține resurse naturale ale subsolului: **riolit, calcar, granit și diabaz** (zona Valea Nucarilor), **calcare anisiene** cenusii roscate în rezerve foarte mari (Valea Nucarilor), **dolomit alb** (Mahmudia), **roci devoniene - gresii, șisturi, calcare și siliconite** (Bestepe). **Resursa de sol** este tot atât de importantă ca și resursa de apă, reprezentative fiind resursele practic nelimitate de stuf și papură, terenurile arabile, viile, livezile și pășunile.

Clima este continentală excesivă, cu precipitații reduse (sub 400 mm /an), cu umiditate atmosferică ridicată, veri călduroase, ierni reci, marcate adesea de viscole. Zona litoral-maritimă se caracterizează printr-un climat mai blând, cu veri a căror căldură este atenuată de briza Marii Negre și ierni cu temperaturi nu prea coborâte (media termică a lunii celei mai reci, în zona lacurilor, este de -0,60C).

Indicatorii de context folosiți în analiza diagnostic, în conformitate cu Reg(UE).nr.808/17 iulie 2014, sunt următorii: populație, structură pe vârstă, teritoriu, densitatea populației, rata șomajului, structura economiei, suprafața agricolă, structura

¹ Anexa 2: paginile: 105-111; Sursa: statistici.insse.ro/shop/

de vârstă a administratorilor de ferme, infrastructura turistică, zone defavorizate, zone Natura 2000.

Conform datelor **Recensământului Populației și al Locuințelor** realizat în anul 2011, date obținute de la INS, teritoriul reprezentat de GAL Delta Dunării are o populație totală de **17.224 locuitori**². Raportat la teritoriul administrativ reprezentat de 2.070,16 km², se observă o densitate extraordinar de mică, de doar **8,3 locuitori/km²**. Acest aspect se datorează în primul rând zonei vaste lagunare a Deltei Dunării, dar și depopulării continue din ultimii ani a satelor și zonelor respective. Acest fapt conduce la o izolare pronunțată și o slabă interacțiune între comunitățile locale din teritoriu. Singurul oraș din teritoriu este Sulina, orașul cel mai estic al Uniunii Europene, cu o populație de 3.663 locuitori, ceea ce reprezintă 21,26% din numărul total de locuitori. Evoluția populației din teritoriu reflectă un trend puternic descendent de la recensământul populației și al locuințelor din anul 2002³ și până în 2011, scăderea înregistrată fiind de 16,31 %, adică 3355 de locuitori în cifre absolute. Întregul teritoriu, număra la 2002, 20.579 de locuitori, în timp ce la recensământul din anul 2011, numărul total a fost de doar 17.224 locuitori. Cea mai mare scădere s-a înregistrat în cazul comunei Mahmudia care de la un număr de 4990 de locuitori a ajuns la doar 2341, prin devenirea satului Beștepe UAT de sine stătătoare, și închiderea unor unități de producție.

Migrația populației din teritoriu de la sat la oraș, ceea ce conduce la depopularea masivă, se pare că începe să cunoască un oarecare reviriment prin creșterea numărului persoanelor care își stabilesc domiciliul în teritoriu în comparație cu numărul persoanelor care pleacă cu domiciliul în alte zone. Astfel, conform datelor statistice⁴, la nivelul anului 2014, se constată un număr de 452 de stabiliri de domiciliu în zonă (2,6% pe întreg teritoriul), astfel: 63 persoane-Sulina, 92 persoane - Valea Nucarilor, 8 persoane - Sfântu Gheorghe, 140 persoane - Nufăru, 74 persoane - Murighiol, 41 persoane - Mahmudia, 34 persoane - Beștepe), față de 402 situații de plecări cu domiciliu (86 persoane-Sulina, 80 persoane - Valea Nucarilor, 12 persoane - Sfântu Gheorghe, 61 persoane - Nufăru, 54 persoane - Murighiol, 71 persoane - Mahmudia, 38 persoane - Beștepe. Acest fenomen are 2 cauze : stabilirea unor investitori din domeniul turismului și agroturismului în zona și prin așezarea unor cetățeni a căror activități desfășurate sunt strâns legate de oras. Astfel, spre exemplu, un număr de 140 de persoane s-au stabilit în anul 2015 la Nufăru (față de 61 de persoane care au plecat), ceea ce confirmă acest aspect: comuna Nufăru este foarte aproape de municipiul Tulcea.

Teritoriul GAL Delta Dunării se caracterizează prin diversitatea etnică și multiculturalitate. Majoritatea populației este reprezentată de români (84,67% din numărul total al populației). Cele mai importante grupuri etnice sunt reprezentate de ruși-lipoveni (712 persoane declarate ceea ce reprezintă 4,13% din numărul total al populației, cei mai mulți fiind la Sulina-362 și Mahmudia-347), ucrainieni (197 persoane declarate ceea ce reprezintă 1,14% din numărul total al populației), greci (62 persoane, toți declarați la Sulina). Conform informațiilor statistice, în teritoriul GAL Delta Dunării mai locuiesc 22 turci și 3 romi. Restul, 1644 de persoane, nu s-au declarat ca aparținând vreunei populații la recensământul din anul 2011⁵. Conform informațiilor neoficiale, numărul de persoane de

² Anexa 2: paginile: 112-113; sursa: <http://colectaredate.insse.ro/phc/aggregatedData.htm>

³ Recensământul populației și locuințelor din anul 2002: Populația pe sexe și grupe de vârstă: Județe, Medii, Municipii, Orașe, Comune; sursa: <http://colectaredate.insse.ro/phc/aggregatedData.htm>

⁴ Anexa 2: paginile: 114-120 (stabiliri cu domiciliu pe județe și localități); paginile: 121-127 (plecări cu domiciliu pe județe și localități) sursa:

<http://statistici.insse.ro/shop/index.jsp?page=tempo3&lang=ro&ind=POP308A> , și

<http://statistici.insse.ro/shop/index.jsp?page=tempo3&lang=ro&ind=POP307A>

⁵ Anexa 2: paginile: 112-113; sursa: <http://colectaredate.insse.ro/phc/aggregatedData.htm>

GAL
DELTA
DUNĂRII

ASOCIAȚIA G.A.L. DELTA DUNĂRII

web site : www.gal-deltadunarii.roe-mail : gal-deltadunarii@gmail.com

Tel : 0374900857 Fax: 0340816174

2

etnie ucrainiană sau ruși lipoveni este mult mai mare (Ex: comuna Sf. Gheorghe este compusă majoritar din ucrainieni, și toată populația vorbește limba ucrainiană).

Analiza informațiilor statistice reflectă în teritoriul GAL Delta Dunării o populație îmbătrânită. Astfel, din totalul populației de 17.224 de locuitori, cei cu vârsta până în 40 de ani sunt în număr de 7.505⁶ (adică de doar 43,57%). Restul de 56,43% reprezintă populație de peste 40 de ani care este ocupată mai ales în agricultura de subsistență, pescuit și creșterea animalelor. La nivelul lunii decembrie 2015, conform informațiilor statistice numărul total al șomerilor înregistrați în localitățile care aparțin GAL Delta Dunării este de 464⁷. Numărul acesta este, în realitate mult mai mare, cea mai mare parte a persoanelor fără loc de muncă nefiind înregistrate. Rata generală a șomajului la Tulcea este peste media națională. Dacă la nivelul lunii decembrie 2015 rata națională era de 4,9%, Tulcea avea o rată de 5,5% (6,2% bărbați și 4,7% femei).

În cadrul teritoriului GAL Delta Dunării, șase din cele șapte UAT-uri sunt caracterizate ca **zone sărace pentru care indicele de dezvoltare umană locală (IDUL) are valori mai mici sau egale cu 55⁸** - Nufăru (50,97), Beștepe (43,49), Murighiol (48,5), Mahmudia (53,13), Valea Nucarilor (44,89), Sfântu Gheorghe (54,82), adică toate comunele. Doar orașul Sulina se află la un indicator superior (62,57). Valorile IDUL scăzute reflectă nivelul alfabetizării, învățământului, nivelul de trai și speranța de viață. Mai mult decât atât, media indicelui de dezvoltare umană locală pentru întreg teritoriul este de doar 42,25. Aceasta arată nivelul slab de dezvoltare al acestor comunități și necesitatea stringentă de a aplica măsuri specifice pentru revitalizarea vieții sociale și a activităților economice desfășurate aici.

Teritoriul GAL Delta Dunării este unul specific, care cuprinde doar localități care se află, din punct de vedere administrativ, pe teritoriul gestionat de Administrația Biosferei Delta Dunării. Din acest punct de vedere, principala atracție a zonei, mai ales turistică, este Delta Dunării. Delta Dunării este a doua ca mărime și cea mai bine conservată dintre deltele Europei, intrând în patrimoniul mondial al UNESCO în anul 1991 și fiind caracterizată ca rezervație a biosferei la nivel național în România și ca parc național în taxonomia internațională. Teritoriul GAL Delta Dunării se evidențiază și prin existența în zonă a unor situri **Natura 2000** de valoare excepțională în ceea ce privește conservarea habitatelor naturale, după cum urmează:

a) **Situri de importanță comunitară (SCI):** Delta Dunării - ROSCI0065 (Sulina, Valea Nucarilor, Nufăru, Mahmudia, Sfântu Gheorghe, Beștepe, Murighiol) - total de 1.774,07 km²; Delta Dunării - zona maritimă - ROSCI0066 (Sf. Gheorghe, Sulina, Murighiol) - total de 17,81 km²; Dealurile Agighiolului - ROSCI0060 (Valea Nucarilor) - 6,61 km²;

b) **Situri de protecție avifaunistică (SPA):** Delta Dunării și Complexul Razelm Sinoe - ROSPA0031 (Sfântu Gheorghe, Murighiol, Sulina, Valea Nucarilor, Nufăru, Beștepe, Mahmudia) - total de 1829,53 km²; Beștepe-Mahmudia - ROSPA0009 (Nufăru, Mahmudia, Beștepe, Valea Nucarilor) - 35,72 km²; Marea Neagră - ROSPA0076 - (Sfântu Gheorghe, Sulina, Murighiol) - 17,81 km²; Lacul Beibugeac - ROSPA0052 (Murighiol) - 4,7 km².⁹

Teritoriul parteneriatului "GAL Delta Dunării" se caracterizează printr-un **bogat și divers patrimoniu cultural**, 156 de monumente istorice din această zonă regăsindu-se în

⁶ Recensământul populației și locuințelor din anul 2011: sR_Tab31.xls: Populația stabilă pe sexe și grupe de vârstă: Județe, Municipii, Orașe, Comune; sursa: <http://colectaredate.insse.ro/phc/aggregatedData.htm>

⁷ Anexa 2: paginile: 128-134; numărul șomerilor înregistrați la luna decembrie 2015; sursa: <http://statistici.insse.ro/shop/>

⁸ Anexa 2: paginile: 135-136; lista UAT-urilor cu valorile IDUL corespunzătoare;

⁹ Anexa 2: paginile: 137-148; lista ariilor naturale protejate Natura 2000

“Lista monumentelor Ministerului Culturii și Patrimoniului Național”¹⁰. Cele mai multe obiective de patrimoniu sunt la Sulina (un număr de 35) și la Murighiol și în satele aferente (un număr de 26 de obiective). Importanța excepțională a patrimoniului cultural din această zonă este dată și de existența, pe teritoriul administrativ al comunei Murighiol, în satul Murighiol, a cetății Halmyris, unde s-au descoperit osemintele primilor martiri creștini de pe teritoriul României (Epictet și Astion). Totodată, la Sulina, Farul Comisiei Europene a Dunării, reprezintă unul dintre principalele obiective turistice. Mai regăsim în teritoriu: situri arheologice de valoare excepțională, castre romane, cetăți, biserici, tradiții, port popular, preparate culinare cu influențe mai ales ale comunităților de ruși-lipoveni, ucrainieni sau turci. Specificul cultural al GAL Delta Dunării este dat și de conviețuirea în aceste locuri a românilor, ucrainenilor, rușilor lipoveni, turcilor și a altor populații care, de-a lungul timpului, fie au tranzitat vremelnice locurile, fie s-au statornicit. Casele tradiționale cu frontoane traforate de meșterii populari din nordul Dobrogei, sau casele specifice rușilor lipoveni unde cromatica albastru-lipovenească dă un farmec aparte locului, sunt alte elemente specifice ale vieții culturale din teritoriul acoperit de GAL Delta Dunării.

Principalele tipuri de activități economice identificate în zonă sunt cele legate de turism, comerț și agricultură, în timp ce sectoarele de servicii, activități meșteșugărești și producție în domeniul non - agricol sunt slab dezvoltate. Din punct de vedere al structurii economiei locale după tipul întreprinderilor, se remarcă preponderența întreprinderilor mici, de tip SRL, SC, SA și cele tip PFA și II. Conform datelor statistice, la nivelul teritoriului există în prezent un număr de 326 persoane juridice¹¹. Diversificarea veniturilor în alte domenii decât producția agricolă a rămas până în prezent redusă. În acest context este evidentă nevoia populației locale de noi oportunități care să ducă la crearea de locuri de muncă, în teritoriu, atât în domeniul agricol cât și non-agricol. Sunt necesare investiții pentru stimularea antreprenoriatului local și încurajarea micilor întreprinzători în special în scopul diversificării activităților agricole. Este necesară încurajarea inițiativelor antreprenoriale, mai ales a tinerilor care trebuie să stabilizeze în teritoriu crearea de locuri de muncă în sectorul non-agricol pentru diversificarea economiei locale prin creșterea numărului de microîntreprinderi și întreprinderi mici în sectorul non-agricol, încurajând mediul de afaceri din mediul rural, în domenii precum serviciile, activitățile meșteșugărești și de producție, contribuind astfel la creșterea activităților, care să conducă la creșterea veniturilor populației locale și reducerea nivelului de sărăcie.

Agricultura, este slab dezvoltată. La nivelul anului 2014, conform informațiilor statistice¹² în întregul teritoriu există 35.630 ha teren agricol, 26.348 ha teren arabil, 8.493 ha pășuni, 81 ha fânețe și 388 ha vii și perimetre viticole. Interesant este că în ultimii 10 ani (2014 raportat la anul 2005) suprafața agricolă totală s-a diminuat cu 3.616 ha (39.246 ha la nivelul anului 2005). Din cauza mai ales a vastului teritoriu ocupat de apă din GAL Delta Dunării, doar 17,21% din suprafața generală a teritoriului este reprezentat de teren agricol. Cele mai cultivate plante sunt grâul, orzul, floarea soarelui. În ce privește creșterea animalelor ordinea în funcție de număr este următoarea: ovine, porcine, caprine, bovine și păsări.

Specifică teritoriului este **activitatea turistică** desfășurată mai ales în Sulina, Sfântu Gheorghe, Mahmudia, Murighiol-Dunavățul de Jos. La nivelul anului 2015 existau la nivelul teritoriului un număr total de 1.660¹³ de locuri de cazare (Sulina: 269, Valea Nucarilor:

¹⁰ lista Monumentelor Istorice: Județul Tulcea

¹¹ Sursa: www.listafirme.ro

¹² Anexa 2: paginile: 149-155; suprafața agricolă; sursa: <http://statistici.insse.ro/shop/>

¹³ Anexa 2: paginile: 156-162; locuri de cazare; sursa: <http://statistici.insse.ro/shop/>

228, Sfântu Gheorghe: 502, Nufăru: 53, Murighiol: 456, Mahmudia: 118, Beștepe: 34). Acestui număr oficial i se adaugă un număr mult mai mare de posibilități de cazare în teritoriu. Cu toate acestea, infrastructura de turistică și mai ales de cazare este încă slab dezvoltată, cu precădere din cauza turismului sezonier (4-5 luni maxim pe an).

În ceea ce privește **infrastructura fizică de bază**, deși investițiile au sporit în mod sistematic în ultima perioadă, aceasta se situează încă mult sub nevoile de dezvoltare ale zonei și în urma celei urbane. Numărul redus de unități sanitare, lipsa de personal medical calificat în unitățile rămase și școlile slab dotate din teritoriu completează imaginea unei zone care se confruntă cu diverse provocări demografice, precum și cu disparități regionale. Situația actuală are un impact grav asupra calității vieții întregii populații în special a tinerilor, a persoanelor în vârstă și vulnerabile.

În ceea ce privește **serviciile medicale și sociale** de care beneficiază populația din teritoriu, acestea sunt oferite la un nivel minim sau lipsesc în anumite situații. Astfel, la nivelul întregii zone a teritoriului nu există niciun spital, cel mai apropiat fiind în municipiul reședință de județ (Tulcea), aflat, în anumite cazuri, la mai mult de 100 de km distanță și către care se poate ajunge doar pe apă. În prezent, conform informațiilor obținute în cadrul etapei de consultare a comunității din teritoriu există două centre sociale care funcționează la nivel minim (Sulina și Mahmudia) și unul la Sfântu Gheorghe administrat, tot la nivel minim, de o organizație nonguvernamentală prin voluntariat. În cadrul întâlnirilor organizate în teritoriu a rezultat ca necesară îmbunătățirea serviciilor sociale, cu prioritate celor din delta, care să cuprindă inclusiv minorități locale, prin dezvoltarea și dotarea centrelor sociale existente.

Schematic legătura dintre caracteristicile teritoriului și SDL este următoarea:

CARACTERISTICILE TERITORIULUI	OBIECTIVE SPECIFICE	PRIORITATI
Zona saraca, densitate, agricultura de subsistenta, supraf. agricole faramitate, populatie imbatranita	OS1) Sprijinirea micilor fermieri din teritoriul GAL Delta Dunării prin ajutor financiar nerambursabil; OS5) Crearea și menținerea locurilor de muncă,	Cresterea viabilitatii exploatatii si a competitivitatii agriculturii
Zona cu potential turistic, teritoriu cu bogat patrimoniu natural si cultural, somaj ridicat	OS2) Dezvoltarea de activități în sectorul producției, serviciilor și în domeniul turistic; OS5. Crearea și menținerea locurilor de muncă	Promovarea incluziunii sociale, a reducerii saraciei si a dezvoltarii economice in teritoriul GAL DELTA DUNARII
Infrastructura fizica de baza slab dezvoltata, infrastructura de educatie invchita si neadaptata, infrastructura medicala si sociala precara si insuficienta	OS3) Dezvoltarea formelor de asociere și cooperare ; OS4) Dezvoltare durabilă a teritoriului prin incurajarea invest. in infra. de bază, infra. sociala și minorități ; OS5) Crearea și menținerea locurilor de muncă.	

ASOCIAȚIA G.A.L. DELTA DUNARII

web site : www.gal-deltadunarii.ro

e-mail : galdeltadunarii@gmail.com

Tel : 0374900857 Fax: 0340816174